

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

41

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦ
ІЯ**

Матеріали конференції

***Науково-методологічні основи
практичної підготовки фахівців
для харчової та зернопереробної
галузей***

у двох частинах

Частина 1

ОДЕСА 2010

Матеріали друкуються відповідно до рішення 41-ї науково-методичної конференції ОНАХТ «Науково-методологічні основи практичної підготовки фахівців для харчової та зернопереробної галузей», яка проходила 6 і 7 квітня 2010 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Гапонюк О.І., д-р техн. наук, професор,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Гладушняк О.К., д-р техн. наук, професор,
Моргун В.О., д-р техн. наук, професор,
Іоргачова К.Г., д-р техн. наук, професор,
Ангелов Г.В., канд. іст. наук, професор,
Немченко В.В., д-р екон. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Науменко В.І., канд. техн. наук, доцент,
Будюк Л.Ф., канд. техн. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

СИСТЕМИ АВТОМАТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ У МЕЖАХ КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Я.В. Машарова

Великою популярністю сьогодні користуються системи автоматичного (машинного, комп'ютерного) перекладу текстів. Розвиток програмного забезпечення, яке дозволяє здійснювати операції мовного перекладу, триває у світі вже більше півстоліття, а в Україні він був започаткований у 60-ті роки на базі Інституту кібернетики НАН України та Інституту мовознавства НАН України у Києві та Харківського університету (кафедра загального і прикладного мовознавства). Останніми роками дорозробка САП продовжилася в Інституті української мови НАН України, Київському національному університеті, університеті «Львівська політехніка», був створений Машинний фонд української мови. За цей час були випущені кілька поколінь (версій) САП, кожна з яких демонструвала удосконалені механізми і прийоми перекладу, спираючись на дедалі більші обчислювальні можливості персональних комп'ютерів.

Автоматичний переклад ґрунтується виключно на формальному представленні тексту, тобто не торкається його смислового наповнення. Шляхом аналізу буквеного складу слів за складними алгоритмами встановлюється морфемний склад словоформи, за відмінковим закінченням з'ясовується його формальні рід, число, відмінок тощо – весь можливий набір формально виражених граматичних значень. На основі цього програма намагається визначити напрямки синтаксичної залежності між словами (узгодження, керування) для їх адекватного перекладу.

Головними перешкодами для більш-менш правильного автоматичного перекладу є помилки у вихідному тексті, омонімія (схожість за структурою слова) і полісемія (багатозначність), складні синтаксичні конструкції.

Найдоступнішими і найпопулярнішими на сучасному українському інформаційному ринку є такі САП: Language-Master 98, Pragma Expert 2.0, ProLing Office 4.02.

Пакет програм ProLing Office розроблений у лабораторії комп'ютерних технологій Інституту української мови НАН України у м. Києві. До його складу входять РУГА – програма перевірки правопису в українсько- і російськомовних текстах (дублює відповідний модуль пакету Microsoft Office 2000, XP); ПЛАЙ – програма автоматичного перекладу з російської мови на українську і навпаки, яка вбудовується у панель інструментів Microsoft Office і працює на його основі; УЛІС – російсько-українсько-російський словник, який містить біля 300 тисяч слів у 2 загальних і 6 спеціалізованих словниках.

Технічні характеристики САП, що входить до складу ProLing Office, роблять можливим її широке використання для перекладу текстів офіційно-ділового стилю, особливо шаблонних, стандартних документів.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ЗА ФАХОМ “ХАРЧОВА НАУКА І ТЕХНОЛОГІЯ” У ЗАКОРДОННИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	85
С.Н. Федосов	
ЯК ВИКЛАДАЮТЬ ФІЗИКУ ДЛЯ ХАРЧОВИКІВ В ІНОЗЕМНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	86
С.Н. Федосов	
ПЕРШИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА	87
О.Д. Соколов	
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ, ПРИСВЯЧЕНОГО ПРИСКОРЮВАЧАМ ЗАРЯДЖЕНИХ ЧАСТИНОК ТА БУДОВІ ВЕЛИКОГО АНДРОННОГО КОЛАЙДЕРА	88
Н.А. Литовченко, А.Ф. Бутенко	
МЕТОДИКА РОЗРОБКИ ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ З ПОРІВНЯННЯ ХАРАКТЕРИСТИК РІЗНИХ ДЖЕРЕЛ СВІТЛА	89
Н.А. Литовченко, А.Ф. Бутенко	
ФОРМИ ТА КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ХІМІЇ ТА БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ	90
О.В. Малинка, С.В. Бельтюкова	
ЗНАЧЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	91
О.Д. Андріянов, В.П. Петросян, Л.І. Короленко, К.А. Янченко	
РОЗРОБКА МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК З ХІМІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	92
О.Д. Андріянов, І.О. Кузнєцова, К.А. Янченко	
ПРО ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ “ІСТОРІЯ МОЄЇ АКАДЕМІЇ”	93
Г.В. Ангелов, О.М. Кананихіна, І.В. Мельник, А.О. Соловей	
ПРО ІННОВАЦІЙНУ ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВ ОНАХТ	94
О.М. Кананихіна, А.О. Соловей	
ФІЛОСОФСЬКО-ЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА СУТІ НАУКОВОСТІ ЗНАТЬ У ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ОНАХТ	95
М.І. Дейнеко	
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ УВАГИ У СТУДЕНТІВ	96
І.А. Черняк	
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕТИКЕТ ЯК СКЛАДНИК КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	97
Т.С. Рибалко	
АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА	98
О.М. Філіпенко, С.Є. Польова	
МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ СКІФСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СЕМІНАРАХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	99
С.Є. Польова, О.М. Філіпенко	
ВИКЛАДАННЯ ПОЛІТОЛОГІЇ В ОНАХТ: ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ	100
Є. В. Іванов	
ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ	101
Ю.М. Мельник	
ЄДИНА УКРАЇНА: ІДЕЇ КОНСОЛІДАЦІЇ	102
Л.А. Мельник	
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БАГАТОАСПЕКТНОГО НАВЧАННЯ МОВИ	103
Л.Л. Блохіна	
СИСТЕМИ АВТОМАТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ У МЕЖАХ КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	104
Я.В. Машарова	
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ УНАОЧНЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЛЕКЦІЯХ З КУРСУ “ДІЛОВОДСТВО”	105
О.В. Нарушевич-Васильєва	
РОЛЬ СЛОВНИКОВОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ	106